

Etika odpovědnosti

*Jednej tak, aby účinky tvého jednání byly slučitelné s
pokračováním vpravdě lidského života na Zemi.*

— H. Jonas, Princip odpovědnosti. Praha 1997, str. 35.

přednáška 2. 5.
2011

Environmentální

Odpovědnost – nová forma mravního jednání ?

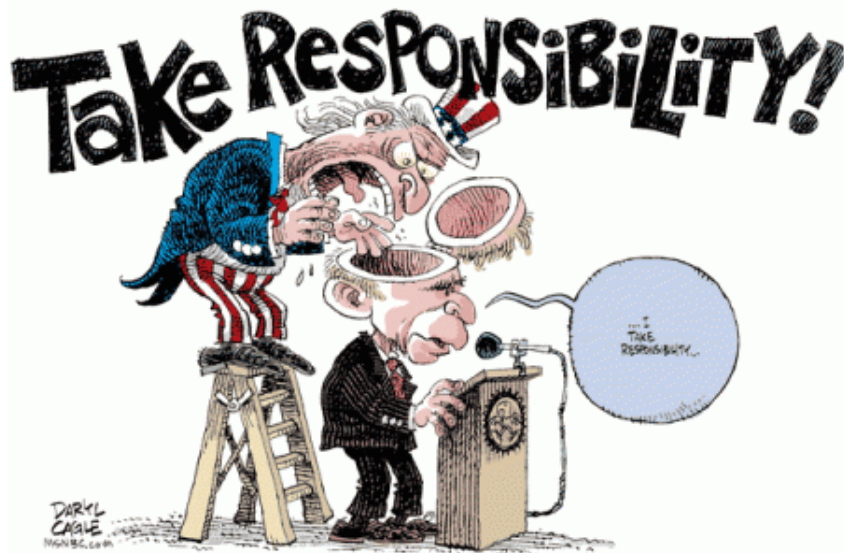
- co je odpovědnost?
- tradice, ctnost, mrav
- jak je diskutována?
- individualizace a reflexivita

Atributy odpovědnosti

Subjekt odpovědnosti

- Svoboda (pasivní, aktivní)
- Moc (odpovědnost moci)
- Kontinuita (dějinnost, kauzální odpovědnost)
- Vztah (teleologicky strukturován)

Atributy odpovědnosti

Předmět odpovědnosti

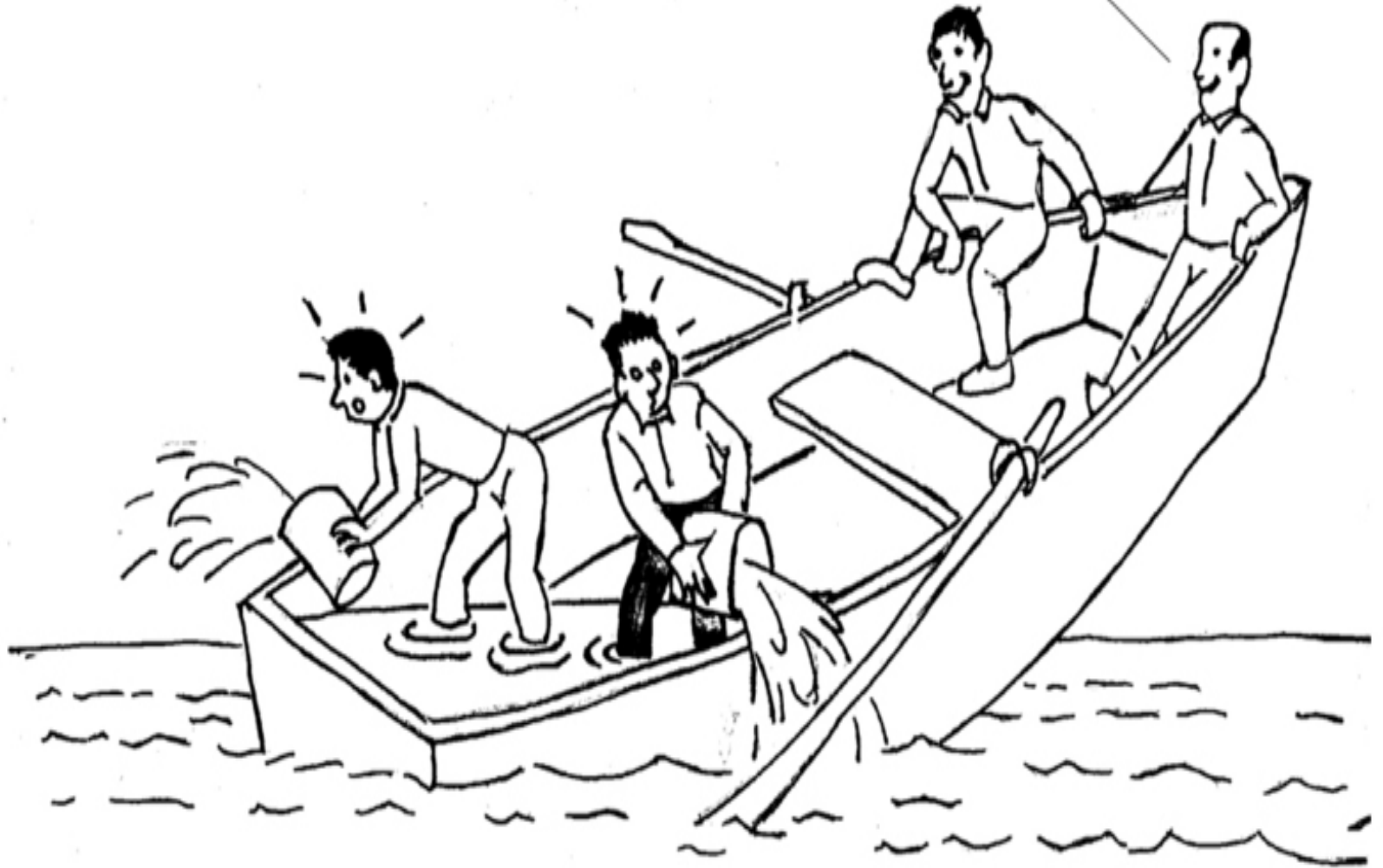
- Hodnoty (vlastní x instrumentální, systematická, teleologická)
- Morální závazek
- Odpovědné zacházení (ohrožené jsoucno)
- Odpovědnost za přírodu jako projev bohorovnosti

Atributy odpovědnosti

Referenční subjekt

- Odpovědnost „za co“ a před kým se nekryje!
- Co je hodno morálních ohledů (odpovědného jednání)?
- Proč se nemůžeme odpovídat přírodě (zvířeti)?

Sure glad the hole isn't at our end.

Etika odpovědnosti

- Max Weber: etika smýšlení a etika odpovědnosti
- John Passmore: odpovědnost za přírodu
- Hans Jonas: nové dimenze odpovědnosti
- Karel-Otto Apel: diskursivní etika odpovědnosti
- Emanuel Lévinas: odpovědnost za Druhého
- Hans Küng: etika planetární odpovědnosti
- Jean-Paul Sartre: individuální odpovědnost

Max Weber

- sociální jednání
porozumění, ideální typy,
protestantská etika
- typy racionality (účelově r. a hodnotově racionální)
- absolutní etika a etika přesvědčení
- etika smýšlení a etika odpovědnosti
 - rozhodování podle následků jednání (teleologicky)

John Passmore

- odpovědnost za přírodu?
- proti mysticismu – podmaňení (transformace) přírody bylo nutné; civilizace není nepřítelem přírody
- člověk je posvátný (ne příroda) – jsme slabí a zranitelní, a proto musíme přírodu chránit
- stoicko- křesťanská tradice nepřiznává přírodě nezávislost X židovskému myšlení (správcovství a spolupráce)

Hans Jonas

- Princip odpovědnosti – postkantovský (nový imperativ)
- přežití lidstva morální reflexe a úkol
- kritika utopie (X technickému optimizmu)
- odpovědnost rodiče a státníka (totalita, kontinuita, strach o budoucnost)
- moc nad mocí, která nás ohrožuje
- odpovědnost budoucím generacím (ne přírodě)
- heuristika strachu (zranitelnost)
- politika základem e. odpovědnosti

Karel-Otto Apel

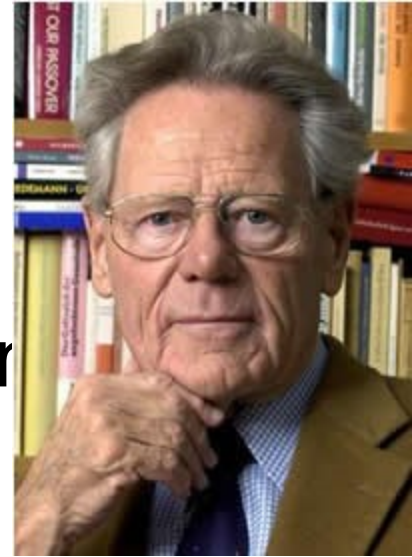
- odpovědnost a spol. interakce
- abstraktní omyl (metaf. morálka)
- diskursivní společenství
před přírodou (kultura nadřazena)
- není důležitý imperativ sám, ale to jak je možný
- společenství reálné a ideální
- konsenzová morálka (strategie cíle)
- spoluodpovědnost za diskurz

Emanuel Lévinas:

- odpovědnost předchází svobodě
- odpovědnost vztahu, dialogu (každý)
- proti totalizaci (nadřazení svobody druhého)
- odpovědnost za tvář (za Jiné) – věčné Ty
- propojenost (utrpení jednoho=utrpení všech) – trpí lidství
- zabít = vzdát se pochopení (probl. použití moci X přírodě)
- buber, vnímání, osobní postoj – správcovská etika
- Etika správcovství X Lynn White

Hans Küng

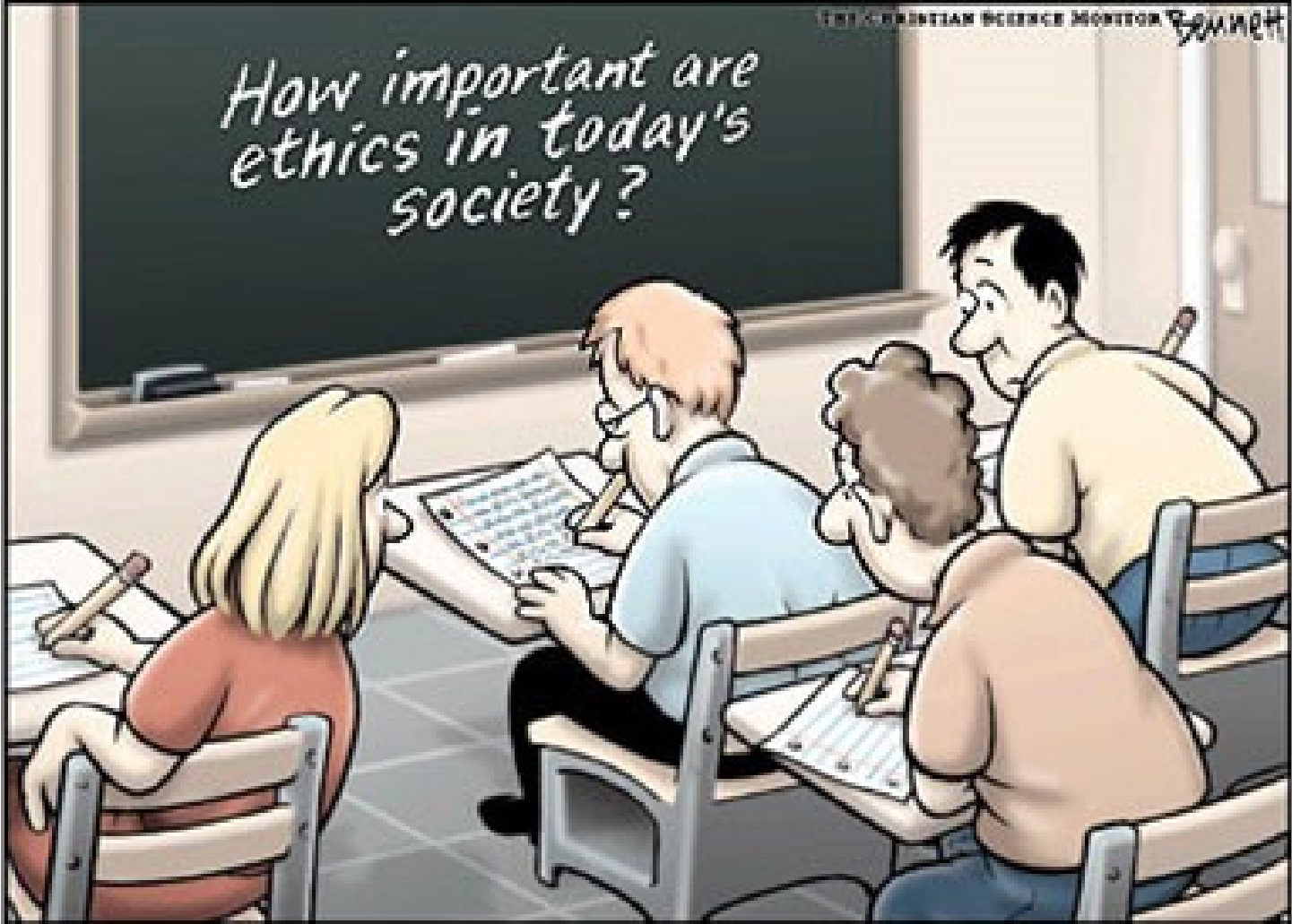
- světový étos: duchovní, mravní a náboženská obnova
 - hledá se makroparadigma
- etika planetární odpovědnosti: e. světové pospolitosti za její vlastní budoucnost
- „Člověk se musí stát lidštějším.“
- náboženství: nepostradatelná při kultivaci ekologických ctností a hledání globální etiky odpovědnosti

We always choose the good!

Jean-Paul Sartre

- Existencializmus,
- člověk je svým projektem (obraz světa)
- odpovědnost za volbu – motiv špinavých rukou
- budoucnost je panenská (smysluplné projekty heroického individua)
- romantická odpovědnost (experimenty žití)

Otázky do diskuze

- Můžeme být odpovědní za přírodu?
- Neseme odpovědnost za její ničení?
- Je žádoucí environmentální odpovědnost depolitizovat nebo z ní udělat politikum?
- Je možné zachránit svět pomocí drobných individuálních aktivit?
- Lze považovat environmentálně příznivé změny v životním způsobu za slibnou cestu k vyřešení environmentální krize nebo je to utopie???